

ACC. N:R M. 15640: 1-12.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ulla Mealmström, Andersson*
Härad: *Vemmenhög* Berättare: "
Socken: *Gåröby* Berättarens yrke:
Uppteckningsår: *1962* Född år *1916* i *Gåröby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Husbondefolk och tjänstefolk. s. 1-12. LMF 105

2/7-62

Luf 105

Slår i vår by Grönby fanns på 1900-talet
 böjans sommit ardet gårdar som nu,
 en 10-12 st som ligger inne längs
 byggen på båda sidor. Slår finns och
 fanns på den sidan en 6 st på ungefär
 50-60 tunnland och 2 st på 160 tunnland
 den ene av dem är Prästgården. På ligger
 där nog en 6-7 st utanför lite varken.
 Ja den gården som jag nu tänker skilja
 på mitt vis heter Lunda är nu på
 endast 30 tunnland by den blev delad på
 2 gårdar när ägaren And. Persson dog
 och miste de sålde till den högtlydande
 Men sedan en 10 del är brukas den av
 den ene som ~~itakt~~ den som ädde den
 delen av min fader!

På denna lundas ägare på den tiden hette
 Anders Perren kom af från S. Sby socken men
 gifte sig med en Bengtild dotter Anders som
 fick den i arv efter sina föräldrar som hade
 nämligen endast en ryttar som dag lagn och
 ej gift. På så vis fick And. Perren
 2 gårdar att buka. På den gården fanns
 gott om djur en G. st. hästar 20 kor
 fina och djur besättning. Och så hade han
 ju en 20-30 grisar, får o höns.

Tjänarnas andel på den tiden var ganska
 många först till de manliga.

En släkte som liksom var färdig och ordna
 allt, by "Lunda" sjöls var mycket antitet
 i socknens tjänst och var en mycket
 intresserad men av alla sorters gammal-
 både. Så var där 2 drängen en sakdepes
 ryttare och så då 2 st frivilliga som mycket

Så vid all dags brådskande saker. Vid
hjärtarbetet och utkörsningar gödselstet
m m. sådant arbete antitades alltid
så kallad husmännen som inte hade
så mycket för sitt arbete många gånger
undrar man. Så till de kvinnliga som
var inomhus. En så kallad mansell som
skulle allt befällande inne. I piger och
en sällskapsdam eller fru till hende.
Lunda hade en som var onert som skjuts
gorse och köide då i en landi med
hende till de odike stämmorna.

Årshövdingen var i vanlig fall på i
Brygds den 1 nov. - nästa måndag 24 oktober
påföljande år. Mansellen flytta ett år till
nutt hem i Småland men blev efter skickad
av fjärdingemen.

I regel arbetar icke husmor, och husbonden
 själva endast gömga omkring och ordn
 det hela. Det var ju gamla vanligt att
 frömmen hjälpa med på utearbeten under
 hösten. Då köper ju all rådg med lise
 och då var det ju en jula eller varje
 gång som köp så tog kom ofta rådg och
 bind den. Detta var till det på 1912 till
 sedan kom ju självlindaren till och
 understöttes arbetet. Fröskningen utförde
 de tidigare även med att husmor
 kom under vinters leyn och hade dagen
 med sig och på så sätt skedde kärnkningen
 De hade i allmänhet endast med för
 sitt arbete. Och på sina håll skulle de
 göra sina dagsverk. Men redan 1912-13
 kom elektriciteten till till byn och det
 var ju i Lunds som stod i spetsen för detta.

och sedan kom allt fler o fler maskiner
i bruk. Mjölkmjölk av kor tillfödes alltid
av ~~den~~ äldre kvinnorna "mjölkkostrar"
men numera är det allmänt att Karlarna
sköter stallet o ladugård och nu är det
ju mjölkning, maskiner m.m. Och på
de flöta gårdarna finns endast skogsdjur
kyrkor m.m. Så de köper själva mjölken
fler är ett par gårdar som har några
gäddjur som säljes till slakt. De är
högstaterade ifrån England och heter
Abberdian ras. Röd-Vit. och Grå.
Stora Biffkor.

Slakt av quisar och ketkor och drängarnas
arbete men slakt av får o gäms utfördes
pågarna.

Bakning av Bröd och likarä arbetet
med vitt börjades alltså kl. 1-2 på natten

Eldning av bekymren gjorde alltid hos
 ledarna sjölv. När det krävdes hade de
 alltid ett par äldre kvinnfolk till hjälp
 och all tvätt sköddes i en smörgåsköket
 och byttes där på kanten även när det
 var is o vinter, då drogs ett hål på isen
 arbetet började kl 6 på morgnen och så fingo
 de kaffe på till kl 8 utan någon sorts
 middag. Om vintern berättelserna spann
 de och rydde ryggen och drängens
 salt och sågde lite av varje. Iridid hade
 de sällan en o annan söndag gick de
 till kyrkan och kanske en o annan gång
 var till byn eller Stationsområdet om
 de fingo då alltid färd fäst.
 Irindalen var en vecka i okt. 24/10 - 1/11
 då de sköddes plats eller bedst ett
 samma klock. Då var de hemman om de

kade något hem. Då gick de lite i naturen
med oss.

En skillnaden emellan tjänstefolk och
husbondefolket var nog mycket stor.

Pisarna hade sina sängplatser affats
i den så kallade deglig stugan och dräng-
arna här affats i en avskilt litet
rum närmast stall och mjölkstakammare.
Där var ej så det gick och elda.

Det dygde en tid innan detta kom ut och
så in på 20-50 tiel sedan blev det
lite bättre med rummen för båda parter
då fingo lite möbler och eldskåp och ljus.
Men var ju överallt så, att husbonden med
familj: icke för sig själva med lite finare
knet och så fingo drängen o. pigan skilt
annan mat på sina ställen alldeles utrust.

Folkkostugan menar ett stort rum
nära mot köket med lång bänkes och stort
bord. Detta rum användes ju till ett
lita folket äta i och så var det ett
arbetsrum där det kardades, grann och
värdes m.m. Detta rum finns på de
flerta gårdarna ännu och kallas vardags-
rum.

Slutbondefolket firade gärna högtiderna
gemensamt med folket med alla meditationer
på lördagen med skåp i kyrkan och läsning
i Bibeln. Michsommar firades med majstång
på en åker och dragspelsmusik.
Men annars undgicks ej tjänstefolk och
husbonden tillsammans. Drottens & prins
hede vore dans tillställningar för sig
själv gärna på en lördag eller vid
sommar i ett bäckas.

Böndernas söner o döttrar hade sina
kales eller bal allt då o då. Och då
fick den yngste drängen rida omkring
till angränsade socknar och bjuda
teaternes ungdom till gästabad. Det
lejdes gärna då efter arv o värdighet.
Detta varade in på 1900-talet ja enda
omkring 1980 och var ju lite moderner
efter som tiden led framåt. Nuvarande
Lanbruks ungdom har skaffat eller bjud-
ningar på bygdegårdar eller restauranger
med moderna super och dans.

På den gamla tiden hinner alltid hjärte
folket lite extra förgämligt by de skulle
sitta uppe och se på häst och ragn
var klara vid upploppet. På 20-30-tal
bjudades med dans till ställningar i skogen
och just nu är det populärt med

logdens. Då lovas frisklängan och
utrymmer av väden. Detta är med
omkring Valborgsmässoafton.

Tjänstefolket kom oftast från gamla
fattiga och barnrika hem. De börja
redan vid 6-7 års ålder på ena och
de gissar, får, och giss under som-
mar månderna och så fick de gå i skolan
för vintern. Betalning "lönen" bestod
då i lite kläder och o prungron.

Föräldrarna börja att passa barn och var till
lite handräddning.

Böndernas barn tog gärna plats i
stora gårdar och slottsköke och var då
där ett år och deltog och lärde lite
av varje. Innan de själva skulle hitta
hem. Många de ungdomarna på landet är
det oerhålligt att de går i skolan till ned

och studenten och så reser de till utlandet
(England, Tyskland o Frankrike) för att
läsa språk och se andra länder.
Men där finnes ännu kvar sådana
som stannar vid den gamla moder-
näringsarna och där finnes det ju ganska
många skolar och folkskolor och
andra praktiska skolor överallt i landet.
Böndernas barn hade ibland plats
i andra skolor men där var alltid
lite särskildhet på dessa och det varliga
hjälpfallet de behandlades lite mer än
vanligt. Och skulle det råka bli giftermål
så de var de så att säga en liten
Gillhetsordet var i allmänhet till
Bondemoran. med mor. och kusfar
Befallningar och ordar gavs de gärna till
älska dring o pigan.

Och någon dag bestämmande och erfarenhet
från de ej vira.

Bestäffningen var nog så att de fringar
genast arbetad utan vare sig lön eller
betyg. Så då var det ganska svårt
att få något nytt arbete.

På mina gårdar var det många som
var kända för att meten var en anse
så deligt att det ej gick att
och så fringar de stika mycket mera.

Där fanns vira stillas då de bytte
met som de kunde lura till huselefs